

Crna Gora
Ministarstvo ekologije,
prostornog planiranja i urbanizma

Adresa: IV proleterske brigade broj 19
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 446 200
fax: +382 20 446 215

Izvještaj
o učešću ministarke ekologije, prostornog planiranja i urbanizma
Ane Novaković Đurović
na 70. zasijedanju Ekonomske komisije UN-a za Evropu

18 - 19. april 2023. godine
Ženeva, Švajcarska

UVOD

Na poziv izvršne sekretarke UNECE-a, Olge Algajerove, delegacija Crne Gore, koju je predvodila ministarka ekologije, prostornog planiranja i urbanizma **Ana Novaković Đurović** učestvovala je na 70. zasjedanju Ekonomske komisije UN-a za Evropu, koje je održano 18 - 19. aprila 2023. godine u Ženevi, Švajcarska.

Sastav delegacije

Članovi/ice delegacije koju je predvodila **Ana Novaković Đurović**, ministarka ekologije, prostornog planiranja i urbanizma bili su:

1. **Slavica Milačić**, ambasadorica, stalna predstavica pri UN i ostalim međunarodnim organizacijama u Ženevi;
2. **Aneta Kankaraš**, rukovoditeljka Kancelarije za održivi razvoj u Vladi Crne Gore;
3. **Maja Jovović Šmit**, prva savjetnica u Stalnoj misiji u Ženevi;
4. **Miloš Mirković**, drugi sekretar u Stalnoj misiji u Ženevi.

Zasjedanje je održano pod sloganom: „*Digitalna i zelena transformacija za održivi razvoj u regionu UNECE-a*“, sa fokusom na razmatranje tematike digitalne i zelene transformacije u kontekstu implementacije UN Agende za održivi razvoj do 2030. godine (Agenda 2030).

Važno je istaći da je na zasjedanju Crna Gora izabrana da potpredsjedava Ekonomskom komisijom UN-a za Evropu u narednom dvogodišnjem periodu, na ambadorskom nivou.

I PLENARNO ZASIJEDANJE

Tokom segmenta na visokom nivou Komisije ministri i eksperti, 56 država članica UNECE-a, razmatrali su neophodne korake za promovisanje i usvajanje digitalnih tehnologija za rješavanje ekoloških i socijalnih izazova. Delegacije država članica UNECE-a predstavile su iskustva u sprovođenju ekoloških politika i unapređenja tehnoloških rješenja u nacionalnom, ali i regionalnom kontekstu. Istaknuto je da Komisija predstavlja dobru platformu za saradnju među zemljama u panevropskom regionu, te neophodnost dodatnog angažmana i saradnje regiona UNECE-a, ka dostizanju ciljeva Agende 2030.

U okviru izlaganja na plenarnom zasjedanju, ministarka ekologije, prostornog planiranja i urbanizma Crne Gore, **Ana Novaković Đurović** je ukazala da ekonomski razvoj mora biti pravičan i zasnovan na dobrom upravljanju, znanju i inovacijama, prožet projektima zelene tranzicije i digitalne ekonomije. Takođe, istakla je da je Crna Gora, kroz ustavno određenje i donošenjem Nacionalne strategije održivog razvoja iskazala punu posvećenost ka kreiranju svog razvoja u skladu sa principima održivog razvoja, i da je kao odgovor na sadašnju krizu i izraz spremnosti za buduće izazove urađena prva Nacionalna strategija cirkularne tranzicije. Ukazala je i na izazove sa kojima se region i Crna Gora susrijeću u uslovima energetske krize i visokih cijena energenata, te izrazila očekivanje da će zasjedanje doprinijeti unapređenju saradnje i bržem ostvarivanju ciljeva vezanih za digitalne i zelene transformacije za održivi razvoj.

U završnici izlaganja ukazala da je međunarodna saradnja od suštinskog značaja za jačanje pozitivnih uticaja digitalne i zelene transformacije. Partnerstva između vlade, privatnih preduzeća i drugih zainteresovanih strana mogu se koristiti za ubrzanje digitalne i zelene transformacije. Ova partnerstva mogu olakšati razvoj inovativnih tehnologija, finansirati nove projekte i obezbijediti resurse i stručnost potrebne za sprovođenje transformacije.

Države članice usvojile su odluke o organizaciji godišnjih zasijedanja Regionalnog foruma o održivom razvoju u cilju pregleda i praćenja implementacije Agende 2030, koji se organizuje u bliskoj saradnji sa ostalim entitetima sistema UN-a, a usvojena je i odluka o zasijedanju UNECE-a 2025. godine.¹

Od početka agresije Ruske Federacije na Ukrajinu u februaru prošle godine, delegacije zemalja članica nisu se mogle dogovoriti o pristupu određenim pitanjima, tako da je i tokom 70. zasijedanja UNECE- a više puta organizovano glasanje. Na taj način usvojena je i rezolucija „Ekonomski i socijalni aspekti ruske agresije na Ukrajinu”, koju je Stalna misija sponzorirala, a kojom se najstrožije osuđuje agresija Ruske Federacije na Ukrajinu i traži hitno povlačenje svih vojnih snaga sa teritorije Ukrajine. Rezolucijom je traženo da Sekretarijat UNECE-a nastavi da podržava Ukrajinu i susjedne zemlje u ekonomskom i ekološkom oporavku od agresije. Rezolucija je usvojena nakon glasanja na koje je pozvao predstavnik Sjedinjenih Američkih Država.

Delegacija Ukrajine pozvala je na glasanje povodom usvajanja Agende UNECE-a, a delegacije su glasale i povodom finansiranja aktivnosti u sprovođenju Arhuške konvencije.

Izbor novog sastava Biroa Izvršnog odbora UNECE

Na zasijedanju UNECE-a **izabrani su predsjednik i potpredsjednici Komisije u narednom dvogodišnjem periodu, na nivou ambasadora/stalnih predstavnika u Ženevi: Švajcarska za predsjednika, i Crna Gora i Austrija za potpredsjednice Komisije.**²

II BILATERALNI SASTANCI

Na marginama zasijedanja UNECE-a, ministarka Novaković Đurović je 18. aprila imala susret sa **izvršnom sekretarkom UNECE Olgom Algajerovom (Olga Algayerova)**, kao i sa **vršiteljkom dužnosti regionalne direktorke UNEP za Evropu Silvi Motar (Sylvie Motard)**.

U razgovoru sa Silvi Motar, **ministarka Novaković Đurović** ukazala je na važnost životne sredine i zelene tranzicije za Crnu Goru kao ekološku državu i kandidata za članstvo u EU, podsjetivši da je Poglavlje 27 - Životna sredina i klimatske promjene jedno od

¹ Izveštaj zasjedanja može biti preuzet sa veb sajta: <https://unece.org/sessions-commission/events/seventieth-session-commission-18-19-april-2023>.

² Biro Izvršnog komiteta UNECE-a prati i osigurava sprovođenje Programa rada i odluka i preporuka IK tokom međusesijskog perioda, osigurava efikasne i transparentne pripreme za zasjedanja IK i u tom cilju vrši konsultacije država članica i zainteresovanih subjekata, osigurava efektivan rad IK u saglasnosti sa Pravilima i procedurama, itd.

najzahtjevnijih sa više aspekata, uključujući finansijski i administrativni. Posebno se osvrnula na izazove u tom pogledu, a kao jedan od najvećih izazova i prioriteta navela upravljanja otpadom, koje je povezano i sa zaštitom biodiverziteta u kontekstu zaštite i očuvanja vrijednih područja. Informisala da je pripremljen Nacrt zakona o upravljanju otpadom, i upućen Evropskoj komisiji na mišljenje. Ukazala da bi i ekspertska pomoć UNEP-a u pogledu upravljanja otpadom na lokalnom nivou bila veoma cijenjena. Informisala da Crna Gora ima više kopnenih zaštićenih područja nego morskih, i da je fokus Vlade Crne Gore da poveća broj zaštićenih morskih područja. U kontekstu jačanja saradnje i ekspertske podrške UNEP-a, ministarka Đurović istakla je da bi Crna Gora bila zainteresovana da bude sjedište Kancelarije UNEP-a za region Zapadnog Balkana. Navedenim bi se doprinijelo većoj vidljivosti i povlačenju donatorskih sredstava.

Motar je informisala da je UNEP normativna organizacija, te da stoga nemaju predstavništva u zemljama članicama, već saraduju kroz konkretne programe, obezbijedivanjem finansijske podrške za iste, najvećim dijelom iz UN fondova poput GEF-a. Podsjetila da je UNEP imao dva projekta u Crnoj Gori od 2014. na temu industrijskog otpada. Ocijenila da postoji mogućnost za unapređenje saradnje na planu jačanja administrativnih kapaciteta Crne Gore za primjenu Strategije za upravljanje otpadom, kojim povodom bi jedan ili dva eksperta mogli biti upućeni u Crnu Goru. U tom cilju, UNEP bi mogao poslati misiju za utvrđivanje stanja (*fact-finding mission*) u oblasti upravljanja otpadom u Crnoj Gori, i na bazi toga definisati moguće buduće projekte saradnje. Apostrofirala je povezanost upravljanja otpadom sa zaštitom biodiverziteta, kao dobre osnove za održive projekte, ali i ekosistemsku restauraciju zaštićenih područja, konkretno morskih.

U razgovoru sa izvršnom sekretarkom UNECE-a Olgom Algajerovom, akcenat je bio na mogućnostima za dalje jačanje saradnje Crne Gore sa UNECE-om, uključujući i veće učešće u radu kroz podtjela Komisije. **Olga Algajerova** je najprije izrazila zahvalnost ministarki Novaković Đurović za učešće na 70. zasjedanju UNECE, što je ocijenila kao važan indikator značaja koji Crna Gora pridaje saradnji sa ovom UN Komisijom. Informisala da UNECE ima 150 pomoćnih tijela, i da ima razvijenu ekspertizu i kapacitet koji su raspoloživi državama članicama. Dodala da to može biti značajna pomoć državama koje su u procesu pristupanja Evropskoj uniji. Pritom, za razliku od EU, UNECE ne donosi obavezujuće direktive i odluke, već države članice samovoljno pristaju da primjenjuju njene standarde i propise što predstavlja specifičnu vrijednost Komisije.

U pogledu daljeg razvoja saradnje sa Crnom Gorom, Algajerova je izrazila spremnost da njen tim pripremi tabelarni pregled svih konvencija u kojima je Crna Gora članica, i na toj osnovi predloži preporuke za dalje unapređenje saradnje. Kao značajnu platformu za unapređenje standarda u sektorima urbanizma i prostornog planiranja, izdvojila je Forum gradonačelnika, i podsjetila na Deklaraciju sa 83. zasjedanja Komiteta UNECE-a za urbani razvoj, smještaj i upravljanje zemljom (CUDHLM), održanog u San Marinu, u oktobru 2022. godine. Deklaracija postavlja deset ciljeva u oblasti prostornog planiranja za gradove, u svrhu postizanja ciljeva iz Agende 2030.

Izdvojila je i neke od projekata kojima je UNECE doprinijela boljem urbanom razvoju gradova. Kao primjer navela izradu novog arhitektonskog plana za Harkiv u Ukrajini, što predstavlja zajednički projekat sa renomiranim arhitektama. Takođe, podsjetila i na projekat „*Tree in cities*” koji je iniciran 2019, a kojim UNECE planira da u saradnji sa

lokalnim samoupravama povećá prisustvo zelenila u gradovima, te da je u okviru ovog projekta zasađeno blizu 30 miliona stabala. Ukazala i na mogućnost saradnje UNECE-a sa Crnom Gorom u oblasti statistike, naglašavajući značajan ekspertski kapacitet Komisije u toj oblasti.

Ministarka Novaković Đurović zahvalila na dosadašnjoj saradnji, i posebno izraženoj spremnosti izvršne sekretarke Algajerove da sa svojim timom pripremi predloge za dalji razvoj saradnje sa Crnom Gorom, polazeći od prezentovanih prioriteta Crne Gore i raspoloživih mehanizama i programa UNECE-a. Detaljnije informisala o institucionalnoj strukturi Vlade Crne Gore u oblasti održivog razvoja, ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, uključujući Nacionalni savjet za održivi razvoj kojim predsjedava predsjednik Vlade. Potvrdila je interes za jačanje saradnje sa UNECE-om u navedenim oblastima, posebno u dijelu tehničke pomoći u daljem razvoju i jačanju administrativnih kapaciteta Crne Gore. Takođe, ukazala da je jedna od oblasti u okviru koje bi se mogla razviti bliža saradnja i oblast razvoja SDGs podataka, odnosno SDGs indikatora.